

حسابداری شرکتها ۱ (مدرس: بهناز شفیع آبادی)

شرکت تضامنی

نکته: تفاوت اصلی در حسابداری یک شرکت تضامنی در مقابل یک واحد انفرادی (تک مالکی)، تعداد حساب های سرمایه می باشد. ترازنامه شرکت تضامنی برای هر یک از شرکا یک حساب جداگانه سرمایه را گزارش می کند. حداقل تعداد شرکا در شرکت تضامنی ۲ نفر می باشد.

حساب سرمایه شرکا: برای ثبت سرمایه شرکا در دفاتر شراکت های تضامنی دو روش زیر وجود دارد:

(۱) **روش سرمایه ثابت:** در این روش، حساب سرمایه شرکا معادل مبلغی که در شرکت نامه مقرر شده است و شرکا نیز سرمایه گذاری کرده اند بستانکار می شود. چون از نظر قانون تجارت، تغییرات سرمایه حتما باید در اداره ثبت شرکتها به ثبت برسد، بنابراین حساب سرمایه شرکا معمولا به یک مبلغ ثابت در دفاتر ثبت و نگهداری می شود و تغییرات ناشی از برداشت شرکا یا تغییرات ناشی از سود و زیان در حساب جاری شرکا ثبت می شوند. در ایران الزاما باید از روش سرمایه ثابت استفاده کرد.

بستن خ سود و زیان با فرض سود (یعنی مانده خ سود و زیان بستانکار باشد):

خ سود و زیان	
جاری شریک الف	
جاری شریک ب	
بستن حساب برداشت:	
جاری شریک الف	A
جاری شریک ب	B
برداشت الف	A
برداشت ب	B

(۲) **روش سرمایه متغیر:** در این روش، حساب سرمایه شرکا به مبلغ معینی که در شرکتنامه منعکس شده ثابت نمی ماند و برداشت شرکا و سهم شرکا از سود و زیان و ... مستقیما به حساب سرمایه منظور می شود. بنابراین چنانچه شراکت تضامنی در اداره ثبت شرکت ها به ثبت رسیده باشد،

حساب سرمایه شرکا به روش ثابت نگهداری می شود و در غیر اینصورت می توان از روش متغیر استفاده کرد.

بستن خ سود و زیان با فرض سود (یعنی مانده خ سود و زیان بستانکار باشد):

خ سود و زیان	
سرمایه الف	
سرمایه ب	
بستن حساب برداشت:	
A	سرمایه الف
B	سرمایه ب
A	برداشت الف
B	برداشت ب

مثال ۱) فرض کنید آرش و دانش شرکای شرکت تضامنی "آرش و برادر" سود و زیان را طبق شرکتنامه به ترتیب به نسبت ۲ و ۱ بین خود تقسیم کنند. سود خالص و قابل تقسیم سال جاری ۹۰۰۰۰۰ ریال می باشد. آنها توافق کردند مبلغ ۱۰۰۰۰۰ و ۲۰۰۰۰۰ ریال به ترتیب برای آرش و دانش جهت حق الزحمه سالانه پرداخت و ۱۰ درصد سود خالص قبل از کسر پاداش را به عنوان پاداش به دانش اختصاص دهند. سهم هر کدام از شرکا از سود چقدر است؟

آرش	دانش	سود باقیمانده
		۹۰۰۰۰۰
حق الزحمه ۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	(۳۰۰۰۰۰)
	$900000 \times 10\% = 90000$	(۹۰۰۰۰)
		۵۱۰۰۰۰
$510000 \times \frac{2}{3} = 340000$	$510000 \times \frac{1}{3} = 170000$	(۵۱۰۰۰۰)
۴۴۰۰۰۰	۴۶۰۰۰۰	۰

مثال ۲) فرض کنید شرکت الف و شرکا طی سال جاری سودی معادل ۵۰۰۰۰۰ ریال داشته است. نحوه تخصیص سود بر اساس شرکتنامه به شرح زیر است:

- ۱) حق الزحمه پرداختی به الف و ب ۲۰۰۰۰۰ و ۱۵۰۰۰۰ ریال باشد.
- ۲) تعلق ۵ درصد بهره نسبت به مانده ی سرمایه اول دوره به هر کدام از شرکا.
- ۳) تخصیص پاداش به ج معادل ۵ درصد سود خالص پس از کسر پاداش

مطلوبست محاسبه سهم هر کدام از شرکا از سود شرکت.

الف	ب	سود باقیمانده
		۲۴۰۰۰۰
حقوق	۷۰۰۰۰	(۱۲۰۰۰۰)
بهره	$500000 \times 5\% = 25000$	$300000 \times 5\% = 15000$ (۴۰۰۰۰)
پاداش به ب	B=40000	(۴۰۰۰۰)
		۴۰۰۰۰
	$40000 \times \frac{1}{4} = 10000$	$40000 \times \frac{3}{4} = 30000$ (۴۰۰۰۰)
	۱۰۵۰۰۰	۱۳۵۰۰۰
		۰

$$B=20\%(240000-B) \rightarrow B = 48000 - 0.2B \rightarrow 1.2B = 48000 \rightarrow B = 40000$$

مثال ۴) مانده سرمایه حسن، حسین و محسن به ترتیب ۱۰۰۰۰، ۲۰۰۰۰ و ۷۰۰۰۰ ریال می باشد. سهم

هر یک از شرکا از سود و زیان شرکت به این قرار می باشد:

۱) اولین ۲۵۰۰۰ ریال بر مبنای مانده حساب های سرمایه شرکا بین آنها تقسیم می شود.

۲) بابت خدمات شرکا، ۱۹۰۰۰ ریال بعدی به آنها اختصاص می یابد که سهم حسن و حسین و

محسن به ترتیب ۵۰۰۰، ۶۰۰۰ و ۸۰۰۰ ریال می باشد.

۳) باقیمانده به نسبت مساوی بین شرکا تقسیم می شود.

اگر سود ویژه شرکت ۵۰۰۰۰ ریال باشد سهم هر یک از شرکا را از سود شرکت محاسبه کنید.

سود باقیمانده	محسن	حسین	حسن
۵۰۰۰۰			
(۲۵۰۰۰)	$25000 \times \frac{70000}{100000} = 17500$	$25000 \times \frac{20000}{100000} = 5000$	$25000 \times \frac{10000}{100000} = 2500$
(۱۹۰۰۰)	۸۰۰۰	۶۰۰۰	۵۰۰۰
۶۰۰۰			
(۶۰۰۰)	2000	2000	$6000 \times \frac{1}{3} = 2000$
۰	۲۷۵۰۰	۱۳۰۰۰	۹۵۰۰

محاسبه نسبت های جدید:

نسبت از خود گذشته گی - نسبت قدیم = نسبت جدید

مثال ۵) شریک الف و ب به نسبت ۱ و ۲ در شرکت تضامنی سهام هستند. در حالات زیر نسبت جدید شرکا را بعد از ورود شریک ج محاسبه کنید.

حالت اول) شریک ج وارد شرکت شده و شریک الف و ب هر کدام نصف سهم شان را به شریک ج می دهند.

نسبت از خود گذشته گی - نسبت قدیم = نسبت جدید

$$\text{نسبت جدید شریک الف} = \frac{1}{3} - \left(\frac{1}{2} \times \frac{1}{3}\right) = \frac{2}{6} - \frac{1}{6} = \frac{1}{6}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ب} = \frac{2}{3} - \left(\frac{1}{2} \times \frac{2}{3}\right) = \frac{1}{3}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ج} = \left(\frac{1}{2} \times \frac{1}{3}\right) + \left(\frac{1}{2} \times \frac{2}{3}\right) = \frac{1}{6} + \frac{2}{6} = \frac{3}{6}$$

حالت دوم) شریک ج وارد شرکت شده و مالک $\frac{1}{5}$ شرکت می شود. باقیمانده به شرکای قبلی اختصاص می یابد.

$$\text{نسبت جدید شریک الف} = \frac{4}{5} \times \frac{1}{3} = \frac{4}{15}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ب} = \frac{4}{5} \times \frac{2}{3} = \frac{8}{15}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ج} = \frac{1}{5} = \frac{3}{15}$$

مثال ۶) نسبت تقسیم سود و زیان جدید شرکا را در موارد زیر محاسبه کنید.

۱) نسبت تقسیم سود و زیان الف و ب، ۳ و ۲ می باشد. آنها ج را با نسبت $\frac{1}{4}$ به عنوان شریک

جدید می پذیرند.

$$\text{نسبت جدید شریک الف} = \frac{3}{4} \times \frac{3}{5} = \frac{9}{20}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ب} = \frac{3}{4} \times \frac{2}{5} = \frac{6}{20}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ج} = \frac{1}{4}$$

۲) ج به عنوان شریک جدید وارد شرکت شده و الف $\frac{1}{5}$ از سهم خودش و ب $\frac{1}{2}$ از سهم خودش را

به نفع شریک ج از دست می دهند.

$$\text{نسبت جدید شریک الف} = \frac{3}{5} - \left(\frac{3}{5} \times \frac{1}{5} \right) = \frac{15}{25} - \frac{3}{25} = \frac{12}{25}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ب} = \frac{2}{5} - \left(\frac{2}{5} \times \frac{1}{2} \right) = \frac{1}{5}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ج} = \left(\frac{3}{5} \times \frac{1}{5} \right) + \left(\frac{2}{5} \times \frac{1}{2} \right) = \frac{3}{25} + \frac{2}{10} = \frac{30}{250} + \frac{50}{250} = \frac{80}{250} = \frac{8}{25}$$

۳) الف و ب، ج را با دادن $\frac{1}{4}$ از سود و زیان به عنوان شریک جدید می پذیرند و تصمیم می گیرند

باقیمانده سود و زیان را به نسبت ۷ و ۳ تقسیم کنند.

$$\text{نسبت جدید شریک الف} = \frac{3}{4} \times \frac{7}{10} = \frac{21}{40}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ب} = \frac{3}{4} \times \frac{3}{10} = \frac{9}{40}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ج} = \frac{1}{4}$$

۴) نسبت تقسیم سود و زیان الف و ب، ۶ و ۴ می باشد و ج با نسبت $\frac{1}{4}$ وارد شرکت می شود به طوریکه

این نسبت را بر اساس نسبت های تقسیم سود و زیان الف و ب به دست آورده باشد.

$$\text{نسبت جدید شریک الف} = \frac{3}{5} - \left(\frac{1}{4} \times \frac{3}{5} \right) = \frac{12}{20} - \frac{3}{20} = \frac{9}{20}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ب} = \frac{2}{5} - \left(\frac{1}{4} \times \frac{2}{5} \right) = \frac{8}{20} - \frac{2}{20} = \frac{6}{20} = \frac{3}{10}$$

$$\text{نسبت جدید شریک ج} = \left(\frac{1}{4} \times \frac{3}{5} \right) + \left(\frac{1}{4} \times \frac{2}{5} \right) = \frac{3}{20} + \frac{2}{20} = \frac{5}{20} = \frac{1}{4}$$

تغییر در ترکیب شرکا (ورود و خروج شریک)

شراکت تضامنی تنها تا زمانی که شرکایش در واحد تجاری باقی هستند دوام دارد. پذیرش یک شریک

جدید و یا خروج یکی از شرکای موجود موجب انحلال شرکت تضامنی می شود.

شرکت های تضامنی به ثبت رسیده در اداره ثبت شرکتهای باید تغییرات سرمایه و تغییرات شرکای خود را

رسمًا به اداره ثبت شرکتهای ابلاغ کنند.

ورود (پذیرش) شریک جدید:

طبق ماده ۱۲۳ قانون تجارت، هر یک از شرکا در صورتی می تواند سهم الشرکه خود را به شخص دیگری

واگذار کند که رضایت تمام شرکا را فراهم نموده باشد. به عبارت دیگر در صورتی شریک جدید می

تواند به شرکت تضامنی وارد شود که تمام شرکا با ورود او موافق باشند.

هر شخصی که به عنوان شریک جدید به شرکت تضامنی وارد می شود، مسئول کلیه قروض شرکت می

باشد، خواه این قروض قبل از ورود او ایجاد شده باشد یا پس از ورود او. هر قراری برخلاف این بین شرکا

ترتیب داده شود، در مقابل اشخاص ثالث "کان لم یکن" تلقی می گردد. در عمل ورود شریک جدید به دو صورت امکان پذیر می باشد:

(۱) خرید تمام یا قسمتی از سهم سرمایه شرکای قدیم

(۲) سرمایه گذاری در شرکت

حالت اول) ورود شریک جدید از طریق خرید تمام یا قسمتی از سهم سرمایه شرکای قدیم

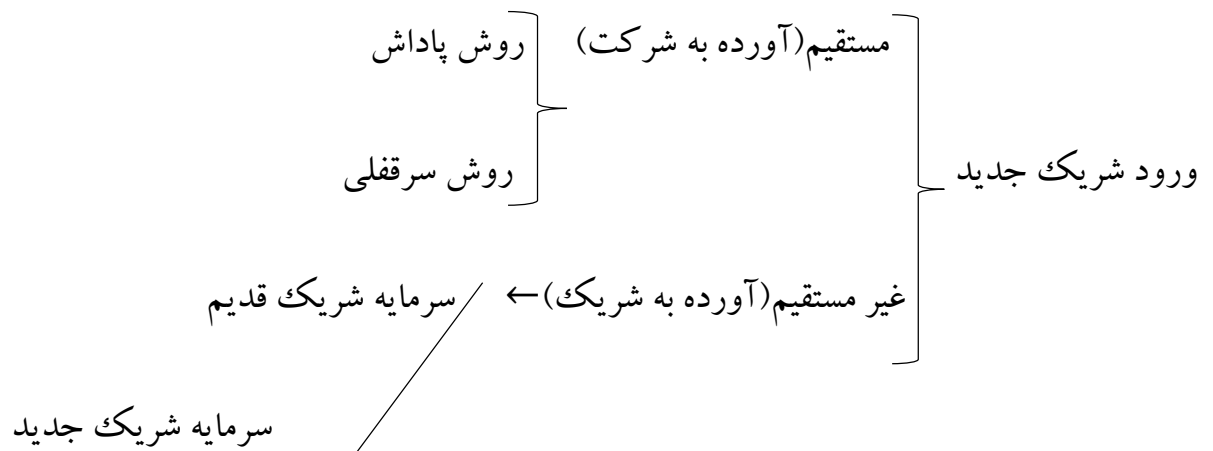
هرگاه شریک جدید از طریق خرید تمام یا قسمتی از سهم الشرکه شرکای قدیم به شرکت تضامنی وارد شود هیچگونه تغییری در دارایی ها و بدهی های شرکت صورت نمی گیرد و تنها سرمایه شرکا تغییر پیدا می کند زیرا فروش سهم الشرکه شریک قدیم و خرید آن توسط شریک جدید یک معامله شخصی بوده و قیمت مورد توافق و مبلغ تحویل شده توسط شریک قدیم هیچ ارتباطی به شرکت ندارد. آنچه شریک قدیم از بابت فروش سه خود از شریک جدید دریافت می کند، دارایی شخصی او بوده و در دارایی های شرکت به حساب نمی آید. در صورتیکه شریک جدید از طریق خرید سهم الشرکه یکی از شرکا به شرکت وارد شود، حساب سرمایه شریکی که اقدام به فروش سهم الشرکه خود نموده بدهکار و حساب سرمایه شریک جدید بستانکار می شود که این امر بدون توجه به مبلغ مورد توافق طرفین (خریدار و فروشنده) صورت می گیرد.

حالت دوم) ورود شریک جدید از طریق سرمایه گذاری در شرکت

در شرایطی که شرکت به سرمایه بیشتری نیاز داشته باشد، ممکن است با توافق شرکا، شریک جدیدی از طریق سرمایه گذاری مستقیم در شرکت پذیرفته شود. در این شرایط دو حالت متصور می باشد:

اول اینکه هنگام ورود شریک جدید، دارایی ها و بدهی های شرکت مورد تجدید ارزیابی قرار نگیرد

دوم اینکه دارایی ها و بدهی های شرکت هنگام ورود شریک جدید، مورد تجدید ارزیابی قرار گیرند.

درصد سرمایه خریداری شده X مانده بستانکار سرمایه شریک قدیم